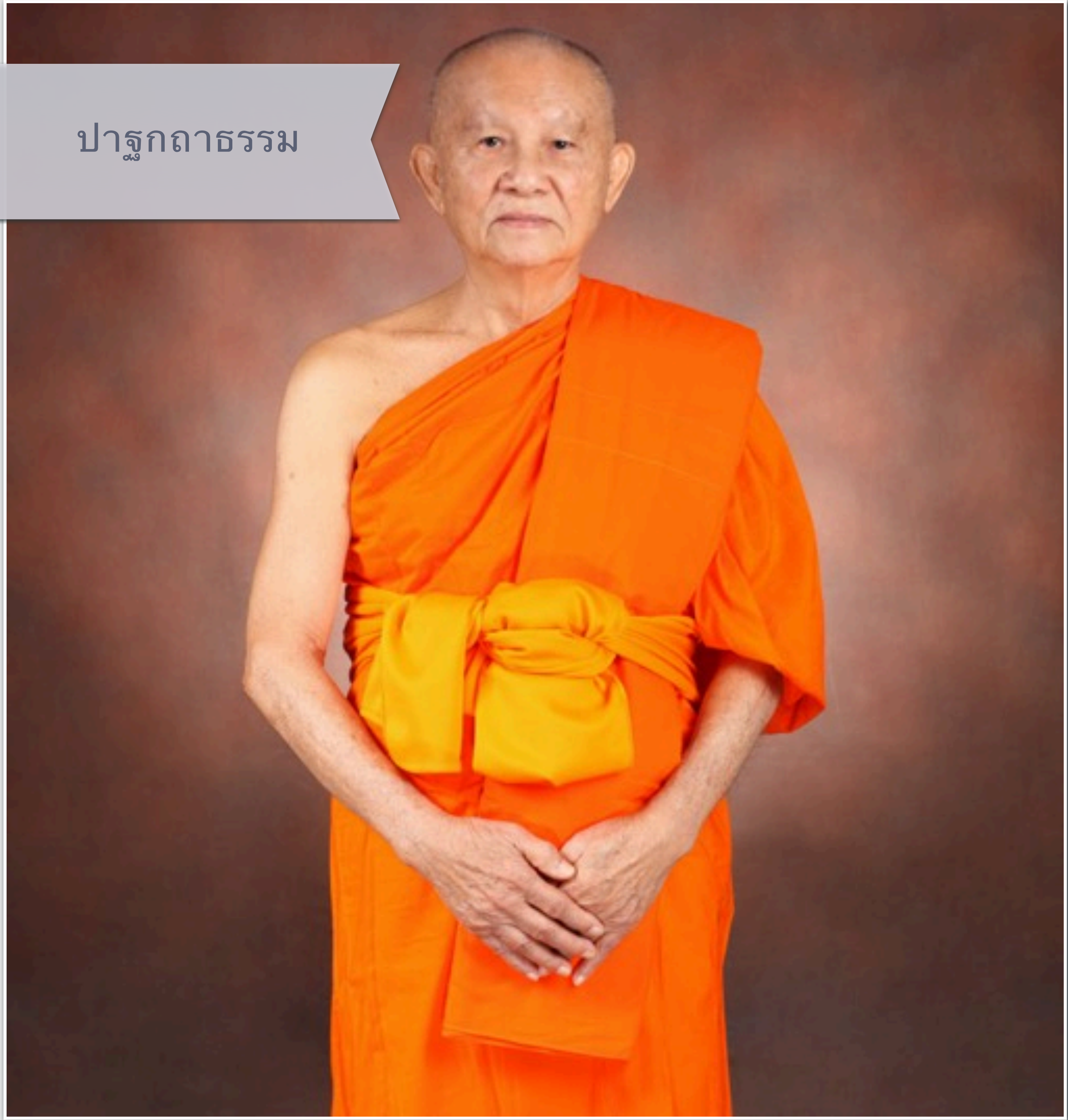
ปาฐกถาธรรม

ธรรมส่องใจจากมหันตภัยสึนามิ

พระเทพญาณมงคล (เสริมชัย ชยมงฺคโล)

ปาฐกถาธรรม

ธรรมส่องใจจาก มหันตภัยสึนามิ

ธรรมส่องใจ

จากมหันตภัยสึนามิ

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์

วันอาทิตย์ที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๘ เวลา ๘.๐๐ น.

ปาฐกถาธรรม โดย พระเทพญาณมงคล (เสริมชัย ชยมงฺคโล)

ธรรมส่องใจจากมหันตภัยสึนามิ

เจริญสุข / เจริญพร ญาติโยมสาธุชนผู้ฟังทุกท่าน

วันนี้อาตมภาพก็ได้มาพบกับท่านผู้ฟังอีกเช่นเคย ในรายการปาฐกถาธรรมทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยนี้ สำหรับวันนี้อาตมภาพจะได้กล่าวถึง **“ธรรมส่องใจจากมหันตภัยสึนามิ”**

สึนามิ (Tsunami) เป็นศัพท์บัญญัติทางธรณีวิทยา มาจากภาษาญี่ปุ่น หมายถึง คลื่นในทะเล เกิดจากความสั่นสะเทือนของแผ่นดินไหว หรือแผ่นดินถล่ม หรือภูเขาไฟระเบิดพื้นท้องทะเลมหาสมุทร ช่วงของคลื่นจะมีความยาวประมาณ ๘๐-๒๐๐ กิโลเมตร ซึ่งอาจเคลื่อนที่ข้ามมหาสมุทรห่างจากที่เกิดเหตุเป็นพันๆ กิโลเมตร เคลื่อนที่ด้วยความเร็วประมาณ ๖๐๐-๑,๐๐๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง ถ้าอยู่ในท้องทะเลลึก ก็จะไม่มีลักษณะผิดสังเกตเพราะมีความสูงเพียงประมาณ ๓๐ เซนติเมตร เท่านั้น แต่ถ้าเรือแล่นผ่านคลื่นนี้จะได้รับความสั่นสะเทือนมาก ทำให้เรือโคลงเคลงอย่างแรง และปรากฏมีเสียงดังเหมือนเสียงปืนใหญ่หรือฟ้าผ่า แต่ถ้าผ่านเข้ามาสู่ที่ตื้นก็จะกลับมีความสูงขึ้นอย่างรวดเร็วประมาณถึง ๑๕ เมตร หรือกว่านั้น ก่อให้เกิดอันตรายต่อมนุษย์หรือสัตว์ และสิ่งก่อสร้างในบริเวณชายหาดนั้นๆ ได้มาก (น.ส.พ.ไทยโพสต์ ๕ มกราคม ๒๕๔๘ หน้า ๓)

สาธุชนผู้ฟัง คงยังจดจำความรู้สึกตื่นเต้น ความเศร้าสลดใจต่อข่าวปรากฏการณ์แผ่นดินไหว เป็นเหตุให้เกิดคลื่นยักษ์ใต้น้ำสึนามิตามมา โดยมีจุดศูนย์กลางอยู่เหนือเกาะสุมาตรา ประเทศอินโดนีเซีย ก่อน แล้วเคลื่อนตัวมาสู่ฝั่งในตอนเช้าวันอาทิตย์ที่ ๒๖ ธันวาคม ที่ผ่านมา โจมตีพื้นที่ชายฝั่งของประเทศต่างๆ รอบๆ ทะเลอันดามัน และริมมหาสมุทรอินเดีย รวม ๑๑ ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย ไทย พม่า บังคลาเทศ อินเดีย ศรีลังกา มัลดีฟส์ หรือแม้กระทั่งโซมาเลีย ในทวีปอาฟริกา ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ทรัพย์สิน และทรัพยากรธรรมชาติ ตามบริเวณชายฝั่งทะเลของประเทศต่างๆ ดังกล่าวอย่างมาก ตามข่าวล่าสุดว่าได้พบผู้เสียชีวิตในประเทศต่างๆ เหล่านี้ รวมแล้วร่วม ๒ แสนศพ มีผู้สูญหายอีกเป็นแสนราย และมีผู้ที่ได้รับบาดเจ็บทั้งร่างกายและจิตใจอีกนับล้านราย เฉพาะประเทศไทยเรานั้นมหันตภัยธรรมชาติจากคลื่นยักษ์สึนามิที่ได้เคลื่อนตัวเข้าสู่ฝั่งทางด้านฝั่งทะเลอันดามัน ได้ถล่มทำลายล้างชีวิตคนไทยที่ทำมาหากินอยู่ และทั้งชาวไทยชาวต่างประเทศที่ไปท่องเที่ยวพักผ่อนในช่วงเทศกาลคริสต์มาส รวมทั้งทรัพย์สิน อาคารบ้านเรือนและสภาพธรรมชาติที่งดงาม ตามชายฝั่งทะเลใน ๖ จังหวัดภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดระนอง พังงา กระบี่ ภูเก็ต ตรัง และจังหวัดสตูล เสียหายย่อยยับ ตามข่าวล่าสุดได้พบผู้เสียชีวิตแล้วกว่า ๕,๐๐๐ ศพ บาดเจ็บกว่า ๘,๐๐๐ ราย และ

สูญหายอีกกว่า ๔,๐๐๐ ราย นับเป็นการสูญเสียร้ายแรงที่สุดจากภัยธรรมชาติอย่างนี้ ที่ประเทศไทยเราไม่เคยได้ประสบมาก่อน

เหตุการณ์คลื่นสึนามิถล่ม ๖ จังหวัดฝั่งทะเลอันดามันของไทย ทำให้ได้เห็นภาพอันน่าประทับใจ นั่นคือ ความเป็นน้ำหนึ่งน้ำใจเดียวกันของคนไทย

หลังภัยพิบัติ กระแสธารน้ำใจของคนไทยไม่ว่าจะอยู่ในประเทศ หรือมุมใดของโลกต่างบริจาคเงินหรือสิ่งของ ไปช่วยผู้ประสบภัยอย่างทันทีทันควัน อย่างมากมาย อย่างชนิดที่ไม่เคยเกิดมาก่อน

แม้แต่พระภิกษุสงฆ์สามเณร ผู้ดำรงชีวิตเนื่องด้วยญาติโยมผู้มีจิตศรัทธา อยู่เพื่อศึกษาพระธรรมวินัย และประพฤติพรหมจรรย์ ก็ยังพากันเสียสละปัจจัยก้นย่ามก้นบาตร แม้เพียงรูปละเล็กละน้อย ตามมีตามเกิด เสียสละร่วมด้วยช่วยกันด้วยความยินดี จนถึงขณะนี้ก็ยังไม่หยุดหลั่งไหลความช่วยเหลือ

นี่ละคือน้ำใจคนไทยที่ประเมินค่าไม่ได้ ไม่ว่าจะเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นคนไทยเราไม่เคยทิ้งกัน

ไม่มีเงินก็ลงแรง ช่วยขนของหรือให้ช่วยทำอะไรก็ได้ ขอเพียงให้มีส่วนในการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากภัยพิบัติ หรือแม้แต่บริจาคเลือดก็มาเข้าคิวรออย่างเนืองแน่น จนต้องขอให้ลงชื่อและเขียนที่อยู่ฝากไว้เพื่อติดต่อกลับหากต้องการเลือด เพราะไม่มีที่เก็บแล้ว

นอกจากนี้ยังต้องชื่นชมกับหน่วยงานราชการ และอาสาสมัครที่ได้ลงไปช่วยผู้ประสบภัยเช่น หน่วยกู้ภัย แพทย์ พยาบาล ฯลฯ ต่างทำงานหามรุ่งหามค่ำ นอนวันละเพียงไม่กี่ชั่วโมง ต้องอดทนกับบรรยากาศที่ซึมเศร้า กลิ่นศพที่ตลบอบอวล กดดัน เครียดกับการทำงาน แต่ทุกคนยอมเสียสละถึงกับเอ่ยออกมาว่า จะไม่ถอยจนกว่าภารกิจจะลุล่วง นี่คือพลังการร่วมมือร่วมใจของคนไทยทุกหมู่ทุกเหล่า ไม่ว่าจะยากดีมีจน ทั้งญาติโยมสาธุชนและพระภิกษุสามเณร

ด้านความช่วยเหลือ รัฐบาลเตรียมทุ่มเม็ดเงินเพื่อพลิกฟื้นพื้นที่สภาพธรรมชาติให้คืนกลับมาเร็วที่สุด รวมทั้งการฟื้นฟูจิตใจของผู้ประสบภัยทุกคน แม้จะไม่ได้ผลเต็มร้อย เพราะว่าผลกระทบจากสึนามิครั้งนี้สาหัสมาก มากจนประเมินความเสียหายมิได้ ไม่ว่าจะเป็นตัวเงิน ทรัพย์สินถาวรวัตถุ และทรัพยากรบุคคล (น.ส.พ.สยามรัฐ ๖ มกราคม ๒๕๔๘ หน้า ๒)

ทางด้านการคณะสงฆ์ ก็ได้ร่วมกันบริจาคทรัพย์ปัจจัย และได้พร้อมใจกันเจริญพระพุทธมนต์เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่สาธุชนโดยทั่วไป และแผ่เมตตาอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้เสียชีวิต โดยไม่เลือกเชื้อชาติและศาสนาอยู่เป็นนิตย์

ในท่ามกลางความเศร้าสลดที่ยังไม่จางหาย สิ่งที่น่าชื่นใจน่าประทับใจจากเหตุการณ์ครั้งนี้ คือ ได้เห็นน้ำใจคนไทยทั้งแผ่นดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เสียสละกำลังกาย สติปัญญาความสามารถ และกำลังทรัพย์ ช่วยเหลือผู้ประสบภัยด้วยความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมร่วมกัน ด้วยพรหมวิหารธรรมและด้วยความรู้รักสามัคคี ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระ

เจ้าอยู่หัว สำหรับอาสาสมัครผู้เสียสละกำลังกาย กำลังสติปัญญา และความสามารถนั้น แม้จะเหน็ดเหนื่อย ก็ยังมีความปลื้มใจ และเป็นสุขใจ ที่ได้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ผู้ประสบทุกข์ภัยดังกล่าวนี้ นับเป็นเรื่องที่น่าอนุโมทนาสาธุเป็นอย่างยิ่ง

คลื่นสึนามิสงบไปแล้ว สาธุชนทั้งหลายพึงทำใจให้สงบ ตั้งสติให้ดีแล้วพึงพิจารณาให้เห็นสภาวะความเป็นไปของสัตว์โลกตามที่เป็นจริง ตามที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ทรงเห็นแจ้ง ทรงรู้แจ้งโลก ได้ตรัสรู้พระอริยสัจ ๔ ความจริงอย่างประเสริฐ ๔ ประการ ได้แก่ "ทุกขสัจ" กำหนดรู้ตามธรรมชาติที่เป็นจริงว่า สัตว์โลกทั้งหลายมีมนุษย์เป็นต้น เหล่านี้เต็มไปด้วยความทุกข์อย่างไร นี้ประการ ๑ "สมุทัยสัจ" กำหนดรู้ตามธรรมชาติที่เป็นจริงว่า อะไรเป็นเหตุแห่งความทุกข์ นี้ประการ ๑ "มรรค-สัจ" กำหนดรู้ข้อปฏิบัติอันเป็นทางให้ถึงความพ้นทุกข์ และให้ถึงความสันติสุข อย่างถาวรได้จริง ว่ามีอย่างไรประการ ๑ และ "นิโรธสัจ" สภาวะที่ทุกข์ดับเพราะเหตุแห่งทุกข์ดับ ได้แก่ ความบรรลุมรรค ผล นิพพาน ว่ามีได้เป็นได้จริงอย่างไร นี้อีกประการ ๑

เมื่อบุคคลได้ศึกษาและปฏิบัติธรรมตามรอยบาทพระพุทธองค์ กำหนดรู้ความจริงอย่างประเสริฐ ๔ ประการนี้ ได้มากเพียงไร ก็จะสามารถกำหนดรู้กิจที่ตนเองพึงกระทำเพื่อกำจัดความทุกข์ โดยการละเหตุแห่งทุกข์ เจริญมรรค คือ ข้อปฏิบัติให้ถึงความพ้นทุกข์ และได้ถึงความสันติสุขสูงสุด เป็นบรมสุขอย่างถาวร ไม่กลับกลายเป็นความทุกข์เดือดร้อนต่อไปได้อีกได้มากเพียงนั้น

ข้อปฏิบัติเป็นทางไปสู่ความพ้นทุกข์ ให้ได้ถึงความเจริญและสันติสุขในชีวิตอย่างแท้จริง นั้นคือ อริยมรรคมีองค์ ๘ ประการ ได้แก่ สัมมาวาจา การกล่าวแต่วาจาที่ชอบ ๑ สัมมากัมมันตะ ความประพฤติชอบทางกาย ทางวาจา ๑ สัมมาอาชีวะ การประกอบอาชีพโดยชอบธรรม ๑ สามประการนี้พระพุทธองค์ทรงสงเคราะห์เข้าใน "สีลสิกขา" คือ การศึกษาอบรมกายและวาจาให้เรียบร้อยดีไม่มีโทษ โดยทางศีล สัมมาวายามะ ความเพียรชอบใน ๔ สถาน ๑ สัมมาสติ ความมีสติระลึกชอบ ๑ และสัมมาสมาธิ การเจริญสมาธิโดยชอบ ๑ สามประการนี้ พระพุทธองค์ทรงสงเคราะห์เข้าใน "จิตตสิกขา" คือ การศึกษาอบรมจิตให้เป็นสมาธิตั้งมั่น เพื่อกำจัดกิเลสนิวรณ์เครื่องกั้นปัญญา อันนำไปสู่การพิจารณาเห็นแจ้งในสภาวธรรม และพระอริยสัจธรรมตามที่เป็นจริง เป็นสัมมาทิฏฐิ ความเห็นชอบในพระอริยสัจ ๔ และสัมมาสังกัปปะ ความดำริชอบ คือ ความดำริในการศึกษาปฏิบัติธรรมเพื่อกำจัดกิเลสเหตุแห่งทุกข์ ๒ ประการนี้ พระพุทธองค์ได้ทรงสงเคราะห์เข้าใน "ปัญญาสิกขา" คือ การอบรมปัญญา รวมเรียกข้อปฏิบัติโดยย่อนี้ว่า ไตรสิกขา คือการอบรมกาย วาจา อบรมใจและปัญญา โดยทางศีล สมาธิ ปัญญา นั่นเอง

สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก่อนแต่จะได้บรรลุพระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ คือ ญาณเครื่องช่วยในการตรัสรู้สภาวธรรม และพระอริยสัจธรรมตามที่เป็นจริง ทรงรู้แจ้งเห็นแจ้งโลกทั่วทั้งจักรวาล แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาลไม่มีประมาณได้นั้น ก็ได้ทรงบำเพ็ญสมณธรรม โดยการอบรมกาย วาจา ใจ และอบรมปัญญา โดยทางศีล สมาธิ และปัญญา อันมีรายละเอียดอยู่ในอริยมรรคมีองค์ ๘ นั้นเอง เป็นเหตุปัจจัยให้พระพุทธองค์

ได้ทรงบรรลุ "ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ" คือ ญาณหยั่งรู้อดีตชาติของพระองค์เอง และสัตว์โลกทั้งหลายว่า ต่างเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในสังสารจักรไม่มีที่สิ้นสุด กล่าวคือ ได้ทรงเห็นอดีตชาติของสัตว์โลกทั้งหลาย ที่ตายแล้วก็เกิด ไปสู่ "สุคติภพ" คือ ไปสู่ภพภูมิที่ดี เช่นไปเกิดเป็นมนุษย์ เป็นเทพยดา เป็นพรหม เป็นอรูปพรหม บ้าง ไปสู่ "ทุคติภพ" คือ ไปสู่ภพภูมิที่ไม่ดี ไม่เจริญ ได้แก่ ไปเกิดเป็นเปรต เป็นสัตว์นรก เป็นอสุรกาย หรือเป็นสัตว์เดรัจฉาน บ้าง นี้เป็นวิชชาที่ ๑ ที่พระองค์ได้ทรงบรรลุแล้วในยามต้นแห่งราตรี แห่งคืนวันเพ็ญเดือนวิสาขะนั้น

ในยามกลางแห่งราตรี ก็ได้ทรงเจริญภาวนาสมาธิถึงจตุตถฌานอีกครั้ง ๑ เพื่อให้พระทัยตั้งมั่น และบริสุทธิ์ผ่องใส อ่อนโยน ควรแก่งาน แล้วทรงน้อมพระทัยไปเพื่อ "จุตูปปาตญาณ" คือ ญาณหยั่งรู้จุติ และปฏิสนธิของสัตว์ทั้งหลายว่า สัตว์ทั้งหลายเป็นไปตามกรรม คือ ใครผู้ใดมีศีลธรรมประจำใจ หมั่นกระทำแต่กรรมดี หลีกหนีกรรมชั่ว คือ งดเว้นกรรมชั่ว คือความประพฤติที่ผิดศีล ผิดธรรม และอบายมุขต่างๆ ย่อมได้รับผลดี เป็นความสุข ความเจริญ ไม่เป็นไปในความเสื่อม เป็นโทษ เป็นความทุกข์เดือดร้อน ทั้งในภพชาติปัจจุบันทันตาเห็น และทั้งในภพชาติต่อๆ ไปไม่จบสิ้นพระพุทธดำรัสที่ได้ตรัสว่า (ขุ. สุ. ๒๕/๓๘๒/๔๕๗) "กมฺมุนา วตฺตตี โลโก" แปลความว่า "สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม"

ครั้นในยามปลายแห่งราตรี พระองค์ได้เจริญภาวนาสมาธิถึงจตุตถฌาน ให้พระทัยตั้งมั่น และบริสุทธิ์ผ่องใส อ่อนโยนควรแก่งานอีกหนึ่งวาระแล้วทรงน้อมพระทัยไปเพื่อ "อาสวักขยญาณ" โดยทรงพิจารณาปฏิจจสมุปบาทธรรม คือ ทรงวิเคราะห์วิจัยธรรม พิจารณาเหตุในเหตุที่เกี่ยวเนื่องกัน ถึงต้นเหตุแห่งทุกข์ ว่า เพราะอวิชชา คือ ความมืด ความไม่รู้ไม่เห็นอดีตและไม่รู้ไม่เห็นอนาคต ไม่เห็นการเวียนว่ายตายเกิดของสัตว์โลกทั้งหลายซึ่งเป็นไปตามกรรม และไม่รู้ไม่เห็นอริยสัจทั้ง ๔ เป็นเหตุให้เกิดกิเลสตัณหา อุปาทาน และกรรม ให้ต้องเวียนว่ายตายเกิดขึ้นชดใช้กรรม ได้รับผลกรรมเป็นความทุกข์เดือดร้อน ตายแล้วก็เกิดใหม่ แล้วก็แก่ เจ็บ และตาย ต่อๆ ไปไม่มีที่สิ้นสุดอยู่อย่างนี้ จึงทรงมีญาณหยั่งรู้วิธีทำอาสวกิเลส ที่หมักดองอยู่ในจิตสันดานให้หมดสิ้นไป และได้บรรลุพระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า ในรุ่งอรุณแห่งคืนวันเพ็ญเดือนวิสาขะ เมื่อ ๒๕๙๓ ปี ที่ผ่านมานี้

เพราะพระพุทธองค์ได้ทรงเห็นกฎแห่งกรรม จึงได้ทรงสั่งสอนสัตว์ผู้ที่พอจะรู้พระอริยสัจธรรมตามที่พระองค์ได้ตรัสรู้แล้วนี้ได้ เพื่อใช้เป็นหลักปฏิบัติไปให้ถึงความเจริญและสันติสุข อันปราศจากความทุกข์เดือดร้อนด้วยโอวาท ๓ ประการ ดังมีปรากฏในโอวาทปาฏิโมกข์ ว่า

"สพฺพปาปสฺส อกรณํ กุสลสฺสูปสมฺปทา
สจิตฺตปริโยทปนํ เอตํ พุทฺธาน สาสนนฺติฯ"

แปลความว่า "การไม่ทำความชั่วทั้งปวง การทำบุญกุศลให้ถึงพร้อม การทำจิตใจให้ผ่องใส นี้เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย"

และได้ตรัสแก่พระภิกษุทั้งหลาย (องฺ. สตฺตก-อฏฺฐก-นวก. ๒๓/๑๓๐/๒๕๑-๒๕๓) มีเป็นต้นว่า "ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ปาณาติปาตอันบุคคลเสพแล้ว เจริญแล้ว กระทำให้มากแล้ว ย่อมยังสัตว์ให้เป็นไปในนรก

ในกำเนิดสัตว์เดรัจฉาน ในเปรตวิสัย วิบากแห่งปาณาติปาตอย่างเบาที่สุด ย่อมยังความเป็นผู้มีอายุน้อย ให้เป็นไปแก่ผู้มาเกิดเป็นมนุษย์”

หมายความว่า ผู้มักมีเจตนาฆ่าสัตว์ตัดชีวิตบ่อยๆ เนืองๆ แต่อดีต เมื่อตายไปย่อมได้ไปเกิดในทุคติภูมิ อย่างใดอย่างหนึ่งตามกรรม คือ ไปเกิดเป็นสัตว์นรกบ้าง เป็นสัตว์เดรัจฉานบ้าง ไปเกิดเป็นเปรตบ้าง ผลแห่งบาปกรรมจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต อย่างเบาที่สุด ก็อย่างเช่นว่า เมื่อได้รับผลกรรมจากที่ไปเกิดในทุคติภูมิแล้ว ภายหลังเมื่อได้มาเกิดเป็นมนุษย์อีก เศษของกรรมที่ยังเหลือย่อมยังผลให้เป็นผู้มีอายุสั้น คือต้องตายก่อนวัยอันควรด้วยภัยพิบัติต่างๆ เป็นต้น

ได้เคยมีเหตุการณ์ตัวอย่าง จากเวรกรรมที่ได้เคยทำปาณาติปาต คือ เจตนาฆ่าสัตว์ตัดชีวิตนี้ ที่คล้ายๆ กับเหตุการณ์มหันตภัยจากธรณีวิบัติ คือ ภัยจากแผ่นดินที่พื้นทะเลมหาสมุทรแยก ก่อให้เกิดคลื่นยักษ์สึนามิ เมื่อตอนเช้าวันที่ ๒๖ ธันวาคม ที่ผ่านมานี้แหละ ได้แก่ เรื่อง “พระเจ้าวิฑูฑภะ” ผู้เป็นพระราชโอรส เกิดแต่พระนางวาสภขัตติยา ผู้เป็นอัครมเหสีของพระเจ้าปเสนทิโกศล

ความเดิมมีว่า พระราชาปเสนทิโกศล ทรงศรัทธาเลื่อมใสในพระรัตนตรัยมาก ได้ทรงมีพระราชประสงค์จะเป็นญาติสนิทใกล้ชิดกับพระบรมศาสดา จึงแต่งทูตไปขอพระธิดาของจ้าวศากยะ ซึ่งเป็นพระวงศ์ของพระพุทธเจ้ามาเป็นมเหสี แต่จ้าวศากยะทั้งหลายไม่ทรงประสงค์ที่จะยกพระธิดาแท้จริงของตนให้ จ้าวมหานามศากยราชซึ่งเป็นพระโอรสของพระเจ้าอาของพระพุทธเจ้า จึงได้ส่งพระธิดา ซึ่งเกิดแต่นางทาสี ชื่อว่า พระนางวาสภขัตติยา ผู้มีรูปงามเป็นเลิศไปถวายพระราชาปเสนทิโกศล พระราชาปเสนทิโกศลไม่ทราบความจริง ก็ได้ทรงแต่งตั้งพระนางวาสภขัตติยาขึ้นเป็นอัครมเหสี และพระนางก็ได้ประสูติพระโอรสผู้มีวรรณะงามเหมือนทองคำ พระนามว่า “วิฑูฑภกุมาร” ครั้นเมื่อวิฑูฑภกุมารมีพระชันษาครบ ๑๖ ปี จึงขออนุญาตพระมารดาไปเยือนตระกูลพระเจ้ายาย พระนางวาสภขัตติยาก็ได้พยายามห้ามพระโอรสมิให้ไป เพราะเกรงจะทรงทราบความจริงว่าพระองค์มิใช่ชาติตระกูลศากยะ ก็จะเกิดปัญหาใหญ่ วิฑูฑภกุมารก็พยายามทูลขออนุญาตจากพระราชบิดา พระราชบิดาทรงอนุญาตแล้วก็เสด็จพร้อมด้วยบริวารไปเยี่ยมพระเจ้ายาย ซึ่งความจริงเป็นนางทาสี มิใช่ศากยตระกูล ซึ่งบรรดาพระโอรสของเจ้าศากยะทั้งหลายย่อมทรงทราบดี จึงพากันรังเกียจที่จะอยู่ต้อนรับ และได้เสด็จหลบไปในชนบททั้งหมด ครั้นวิฑูฑภกุมารเสด็จไปถึง และประทับอยู่ ๒-๓ วัน ก็เสด็จกลับ เผอิญขากลับมหาดเล็กคนหนึ่งลืมอาวุธของตนไว้ จึงกลับไปเอาอาวุธนั้น ก็พอดีได้ยินพวกนางทาสีด่าวิฑูฑภกุมารว่า เป็นลูกนางทาสี พากันเอาน้ำผสมน้ำนมราดล้างแผ่นกระดานที่วิฑูฑภกุมารได้ประทับนั่ง เพื่อให้หมดเสนียดจัญไรอะไรประมาณนั้น และก็กลายเป็นข่าวเลื่องลือกันจนวิฑูฑภกุมารทรงทราบความจริง จึงได้ตั้งพระทัยอาฆาตไว้ว่า

“เจ้าศากยะเหล่านั้น ได้ล้างแผ่นกระดานที่เรานั่งด้วยน้ำเจือน้ำนมก่อนก็แล้วไปเถอะ เมื่อเราได้ราชสมบัติแล้ว จะเอาโลหิตจากลำพระศอของเจ้าศากยะเหล่านั้น ล้างแผ่นกระดานที่เรานั่ง”

เมื่อวิฑูฑภกุมาร ได้ราชสมบัติ ทรงพระนามว่า พระเจ้าวิฑูฑภะ แล้วก็ทรงระลึกถึงเวรนั้น ทรงดำริว่า “เราจะฆ่าเจ้าศากยะเสียทั้งหมด”

จึงเสด็จออกด้วยเสนาใหญ่ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อได้ทรงตรวจดูโลกในเวลาใกล้รุ่ง ก็ได้ทรงเห็นเหตุความพินาศจะบังเกิดแก่หมู่พระญาติด้วยพระญาณ จึงเสด็จโดยอากาศไปห้ามทัพพระเจ้าวิฑูฑภะถึง ๓ ครั้ง แต่ละครั้งที่เสด็จไปทรงห้ามทัพ พระเจ้าวิฑูฑภะก็ทรงเกรงพระทัยพระพุทธองค์ แต่พอพระพุทธองค์เสด็จกลับ พระเจ้าวิฑูฑภะก็ทรงหวลระลึกถึงโทษของพวกเจ้าศากยะอีก และได้เสด็จไปอีก พระบรมศาสดาก็เสด็จไปห้ามอีกเป็นอยู่อย่างนี้ถึง ๓ ครั้ง แต่พอทรงเห็นด้วยพระญาณว่า พระเจ้าวิฑูฑภะเสด็จยกทัพไปอีกเป็นครั้งที่ ๔ ก็ทรงพิจารณาดูบุรพกรรมของเจ้าศากยะเหล่านั้นว่า ได้เคยกระทำกรรมอันเป็นบาปอกุศลหนักแต่อดีต คือได้เคยโปรยยาพิษลงในแม่น้ำเพื่อฆ่าสัตว์และมนุษย์อื่น ด้วยแรงเวรกรรมนั้นเป็นเหตุดลใจให้พระเจ้าวิฑูฑภะ ผู้ทรงอาฆาตพยาบาทไว้ จะต้องยาตราทัพเสด็จไปหมายจะฆ่าเจ้าศากยะให้ได้ บรรดาเจ้าศากยะเป็นผู้ทรงศีล ไม่ฆ่าใคร จึงสั่งให้พลรบทั้งหลายแม้เป็นผู้มีฝีมือในการรบเก่งกล้า ก็ไม่ให้ยิงธนูถูกทหารของพระเจ้าวิฑูฑภะ จึงถูกพวกพลรบของพระเจ้าวิฑูฑภะฆ่าตายหมด ไม่เว้นแม้ลูกเล็กเด็กแดง เว้นไว้แต่พลรบผู้อารักขาจ้าวมหานามศากยะ ผู้เป็นพระเจ้าตาของพระเจ้าวิฑูฑภะเองเท่านั้น ครั้นเสร็จการรบแล้วพระเจ้าวิฑูฑภะจึงนำพลรบเสด็จกลับ

ครั้นได้เสด็จมาถึงแม่น้ำจิรวดีในยามกลางคืน รับสั่งให้ตั้งค่ายแล้ว บางพวกก็พากันนอนที่หาดทรายริมแม่น้ำ บางพวกก็นอนอยู่บนบก ผู้ที่นอนอยู่บนบกที่เคยกระทำบาปไว้แต่ปางก่อน ก็เผอิญให้มีมดแดงพากันมาไต่ตอมและกัด จึงพากันหลบไปนอนที่หาดทรายริมแม่น้ำ ส่วนพวกที่นอนอยู่บนหาดทรายริมแม่น้ำ ผู้ไม่เคยทำบาปกรรมไว้แต่ปางก่อน ก็เผอิญว่ามีมดแดงมาตอมไต่และกัดอีกเหมือนกัน จึงพากันหนีขึ้นไปนอนบนบก

ครั้นตกดึก ก็พากันนอนหลับใหลด้วยความเหนื่อยอ่อน เมฆใหญ่ได้ตั้งเค้าขึ้นเกิดฝนลูกเห็บตกหนัก กลายเป็นห้วงน้ำใหญ่ไหลบ่า ท่วมทับ พัดพา พระเจ้าวิฑูฑภะและพวกที่นอนอยู่ตามหาดทรายริมน้ำจมน้ำตาย กลายเป็นเหยื่อแก่เต่าและปลาไปด้วยกันหมด

เหตุการณ์นี้ได้เป็นที่ทราบ และโจษจันกันในหมู่พระภิกษุ และได้พากันทูลถามถึงบุรพกรรมของพวกเจ้าศากยะ ที่ถูกพวกพระเจ้าวิฑูฑภะฆ่า พระองค์ได้ตรัสตอบว่า “ในปางก่อน พวกศากยะเหล่านั้นรวมหัวกันโปรยยาพิษลงไปในแม่น้ำ”

และพระพุทธองค์ได้ตรัสเป็นพระคาถา เนื่องในเหตุการณ์ที่พระเจ้าวิฑูฑภะฆ่าเจ้าศากยะทั้งหลายเหล่านั้นว่า “มัจจุย่อมพานระผู้ข้องในอารมณ์ต่างๆ ผู้เลือกเก็บดอกไม้อยู่ เที่ยวไป เหมือนห้วงน้ำใหญ่พัดพาผู้คนอันหลับแล้วไป ฉะนั้น”

หมายความว่า มัจจุ คือความตาย ย่อมพาบุคคลผู้ยังติดข้องอยู่ในอารมณ์ รัก-โกรธ-เกลียด-ชอบ-ชัง เป็นต้น ด้วยอาการคุกรุ่นคุ่มแค้นไว้ในใจในอารมณ์ หรือบุคคลที่กระทำให้ไม่สบอารมณ์ก็ดี หรือติดอกติดใจอยู่ในอารมณ์ภายนอก คือ รูป เสียง กลิ่น รส สิ่งสัมผัสทางกายที่น่ากำหนัดยินดี น่าพอใจ ก็ดี ให้ตกไปในอบายภูมิทั้ง ๔ คือ ในภูมิของเปรต สัตว์นรก อสุรกาย หรือสัตว์เดรัจฉาน เหมือนห้วงน้ำใหญ่พัดพาผู้คนที่หลับใหลให้จมลงในกระแสน้ำตาย กลายเป็นเหยื่อแก่เต่าปลา นั่นเอง

ตัวอย่างจริงๆ เรื่อง "พระเจ้าวิฑูฑภะ" ที่ได้เคยเกิดขึ้นในสมัยพุทธกาล คือ ในระหว่างที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงพระชนม์ชีพอยู่ มีอาการคล้ายกันกับเหตุการณ์มหันตภัยจากคลื่นสึนามิ ที่เป็นเหตุให้ผู้คนที่ถูกกระแสคลื่นยักษ์พัดพาจมน้ำตายกันมาก แต่ก็ยังมีบางคนที่รอดตายเหมือนจ้าวมหานามศากยะ ผู้เป็นพระเจ้าตาของพระเจ้าวิฑูฑภะกับพลอารักขา ที่ไม่ต้องถูกพลรบของพระเจ้าวิฑูฑภะฆ่า ฉะนั้น เพราะเหตุนั้น ชนทั้งหลายไม่พึงประมาทว่า บุญบาปไม่มี หรือว่า กรรมดีหรือกรรมชั่วจะไม่ให้ผล สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงตรัสเป็นปัจฉิมวาจา ก่อนแต่จะดับขันธ์ปรินิพพานด้วยอนุปาทิเสสนิพพานธาตุ มีความว่า

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราเรียกเธอทั้งหลายมาเตือนว่า สังขารทั้งหลายย่อมเสื่อมสิ้นไปเป็นธรรมดา เธอทั้งหลายจงยังประโยชน์ตน และประโยชน์ท่านผู้อื่นให้ถึงพร้อม ด้วยความไม่ประมาทเถิด"

ปาฐกถาธรรมเรื่อง "ธรรมส่องใจ จากมหันตภัยสึนามิ" ในวันนี้ คือ พระพุทธดำรัสตรัสสอนให้ทุกท่านพึงดำเนินชีวิตไปด้วยความไม่ประมาทว่า บุญบาปไม่มี และว่า บุญกุศล หรือบาปอกุศลจะไม่ให้ผล ใครทำบุญกุศลคุณความดี ได้แก่ ทานกุศล ศีลกุศล ภาวนากุศล ย่อมได้รับผลดี ใครทำบาปอกุศล คือ ประพฤติผิดศีล เช่น มักเจตนาฆ่าสัตว์ตัดชีวิต เจตนาลักฉ้อคดโกง เจตนาประพฤติผิดในกาม เจตนาโป้ปดมดเท็จหลอกลวงผู้อื่นเป็นต้น หรือประพฤติผิดธรรม เช่น หลงติดอยู่กับอบายมุข ได้แก่ หมกมุ่นหรือสำส่อนในกาม เสพและติดสิ่งเสพติดมึนเมาให้โทษเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท เล่นและติดการพนัน ติดเที่ยวกลางคืน ติดดูการละเล่น คบคนชั่วเป็นมิตร และเกียจคร้านในการงาน เป็นต้น เหล่านี้ ย่อมได้รับผลเป็นโทษเป็นความทุกข์เดือดร้อน ทั้งในภพชาติปัจจุบัน และในภพชาติต่อๆ ไปอีกนับภพนับชาติไม่ถ้วน สมดังพระธรรมภาษิตว่า (สํ. ส. ๑๕/๙๐๓/๓๓๓) ว่า

"ยาทิสํ ลภเต พีชํ ตาทิสํ ลภเต ผลํ
กลฺยาณการี กลฺยาณํ ปาปการี จ ปาปกํฯ"

แปลความว่า "บุคคลหว่านพืชชนิดใด ย่อมได้ผลเช่นนั้น คนทำความดี ย่อมได้ดี คนทำความชั่ว ก็ย่อมได้ชั่ว"

เพราะเหตุนั้น บุคคลจึงควรประพฤติแต่ความดี หลีกหนีความชั่วให้ห่างไกล แม้จะต้องประสบกับทุกข์ภัย ก็ให้มีสติสัมปชัญญะด้วยปัญญาอันเห็นชอบ ว่า สัตว์โลกทั้งหลายเมื่อเกิดมาแล้ว ย่อมมีความแก่ ความเจ็บและความตายเป็นธรรมดา ไม่มีใครล่วงพ้นไปได้ และต้องพลัดพรากจากบุคคล หรือสิ่งที่เราเคยรักและหวงแหนด้วยกันทั้งสิ้น ไม่มีใครล่วงพ้นไปได้ และว่า สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม จงพิจารณาเห็นสัจจธรรมนี้เนืองๆ ก็จะสามารถปล่อยวางความยึดถือด้วยตัณหาและทิฏฐิ คือ ความเห็นผิดได้ และให้สามารถทำใจ ปลงใจได้ สำคัญอยู่ว่าอย่าได้ท้อใจ จงตั้งใจทำความดีต่อไป ก็จะถึงความสำเร็จในชีวิต และถึงเจริญและสันติสุข ได้ ไม่นานเกินรอ

ก่อนจบรายการนี้ ขอทุกท่านตั้งจิตอธิษฐาน ขออุทิศส่วนกุศลผลบุญในการแสดงธรรมเป็น ธัมมเทสนามัย บุญสำเร็จด้วยการแสดงธรรม และการฟังธรรมเป็น ธัมมัสสวนมัย บุญสำเร็จด้วยการฟังธรรมนี้ แก่ผู้ประสบทุกข์ภัยทั้งหลาย ทั้งที่มีชีวิตอยู่ และล่วงลับไปแล้วด้วย ให้มีสติปัญญาอัน

เห็นชอบเป็นคุณเครื่องรักษาตน รู้จักปฏิบัติตน เพื่อสลัดตนออกจากทุกข์ทั้งปวง และสามารถนำตนและหมู่คณะไปสู่ความเจริญ และสันติสุข ได้โดยสวัสดียิ่งๆ ขึ้นไป เทอญ เจริญพร